Till

Justitiedepartementet

Ju2025/02091

En ny produktansvarslag

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det tryggt, enkelt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag (SME:s) på ett nationellt plan.

Småföretagarnas Riksförbund har tagit del av föreslagna förändringar i produktansvarslagstiftningen. Vi är medvetna om att det handlar om införande av ett EU-direktiv, ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv, i svensk lagstiftning - varför utrymmet för ifrågasättande är ytterst begränsat.

Inledningsvis vill vi framhålla att utredningens förslag i många avseenden är väl avvägda utifrån rådande förutsättningar och utgör således en god grund för en uppdaterad svensk produktansvarslag.

Såsom representanter för småföretag är det samtidigt naturligt att peka på inslag i direktivet som vi menar kan komma verka hämmande på hantverksmässig verksamhet så väl som på utvecklingen mot en mera cirkulär ekonomi. Dessa kommentarer riktar sig mera mot direktivet och förarbetena inför detta än mot föreliggande remissunderlag.

Detta sägs eftersom intrycket generellt är att då direktivet införs höjs risknivån för alla företag som sätter produkter på marknaden och då inte minst i form av ökad utsatthet för potentiellt kostsamma och komplexa juridiska processer. Dessa risker är reella för alla småföretag och kommer driva på mot en marknad som alltmera domineras av globala storföretag.

Att kommentera dessa aspekter är kanske meningslöst eftersom utredningen baseras på direktivet. Det hade kanske ändå varit på sin plats i remissunderlaget med ett resonemang om potentiella målkonflikter mellan produktansvarsregelverket och samhällets samtidiga strävan mot en mera cirkulär ekonomi. Att ställa samma krav som på globala företag på enkla hantverksmässigt framställda produkter för en lokal marknad eller för småskalig tillverkning/försäljning av återanvända produkter förefaller inte självklart.

Utredningens formuleringar om hur produktansvar för återanvända produkter ska hanteras låter sig sägas men det krävs betydligt mera konkretisering, menar vi, kring hur detta ska fungera i verkligheten, än följande: ”*I övergången till en cirkulär ekonomi krävs det att produkter är mer hållbara över tid. I den nya lagen föreslås det därför tydligare regler om skadeståndsansvar för produkter vars egenskaper väsentligen har ändrats genom reparationer, uppgraderingar eller andra ändringar. Förslagen innefattar bl.a. regler om vem som är ansvarig för en sådan produkt, samt fördelningen av ansvaret mellan tillverkaren av den ursprungliga produkten och den ändrade produkten.*”

Likaså förefaller utredningen förbigå frågan om huruvida de tider som gäller för att väcka talan och föra fram skadeståndsanspråk ska var samma för återvunna, begagnade eller hantverksmässigt framställda produkter som för övriga produkter.

Med referens till ovanstående ansluter vi oss därför till den kritik som i det här sammanhanget framförts av Regelrådet: ”*Regelrådet bedömer att ….. särskilda hänsyn till små och medelstora företag är bristfälligt redovisade*.”

Slutligen vill vi sätta frågetecken på vad som sägs om produkter och tjänster med koppling till AI och 3D-tillverkning. Detta är områden som industriellt sett är i sin linda och sannolikt kommer det i många fall vara svårt att separera vad som bedöms som produktfel och vad som bedöms som handhavandefel. Här måste praxis växa fram i takt med att dessa inslag kommer utgöra en större del av marknaden.

Ghassan Ghaziri Sten Lindgren